

Belastingliberalisatie

In oktober 2006 werd voor vermogende Nederlanders een nieuwe belastingtruc met de fiscus geregeld. In ruil voor het jaarlijks schenken van grote bedragen aan liefdadigheidsinstellingen, mag men het daarmee gemoeide kapitaal bij voorbaat parkeren bij een beheersstichting die het koppelt aan een lijfrenteverzekering. Het gevolg is een "risicoloo en fiscaal goedgekeurd jaarlijks rendement [voor bijvoorbeeld een 67-jarige] van 8,6 % op zijn weggegeven geld"*1

Dit stimuleren van het schenken aan goede doelen zou naar mijn mening ook eenvoudiger kunnen; en vooral democratischer. Op de volgende manier: door iedereen, dus niet alleen de kapitaalkrachtige Nederlander, het recht te geven om zelf de bestemming van een deel, bijvoorbeeld de helft, van zijn verschuldigde (inkomsten)belasting te mogen bepalen.

Dit systeem maakt het tevens mogelijk om niet alleen het geven aan goede doelen aantrekkelijker te maken, maar ook om het oerwoud van subsidies waarmee de overheid thans sturend in het maatschappelijk leven op sociaal-cultureel gebied ingrijpt, op den duur te vervangen door iets wat neerkomt op sturing door onszelf als gezamenlijke burgers. Kan het democratischer en pluriformer? De omweg die het geld thans maakt via de overheid vervalt en het onvermijdelijk daarbij optredende staatsdirigisme kan plaats maken voor een zelfsturende samenleving. Ook die sociaal-culturele doelen kunnen immers successievelijk worden uitgebreid tot bij voorbeeld onderwijs, kunst, wetenschap, media en zorg. Zo blijven de "terugtrekkende overheid" en "deregulering" niet beperkt tot loze kreten. Na de scheiding tussen kerk en staat, zoals die zich sinds de middeleeuwen heeft ontwikkeld, mikt dit systeem op een scheiding tussen de rechtsstaat enerzijds en anderzijds elk terrein waar menselijke en culturele verschillen als essentieel worden ervaren.

Men zal zeggen dat die afdracht lastig te controleren is. Dat hoeft niet. Ten eerste vindt er allang registratie plaats van organisaties waaraan men geld kan schenken onder aftrek van dat geld van ons belastbare inkomen. Dit register wordt thans beheerd door de "Dienst Registratie en Successie". Ten tweede is het nu ook zo dat de belasting ons op ons woord gelooft dat wij het op onze aanslag opgegeven bedrag ook daadwerkelijk voor goede doelen gestort hebben. De belastingdienst beperkt zich tot een steekproefsgewijze controle. Ook is het mogelijk dat het door onszelf geormerkte geld wordt gestort via de rekening van een onafhankelijk administratiekantoor.

Interessanter wordt het als we het systeem toepassen op de vennootschapsbelasting. Bij voorbeeld: de ondernemingsraad - of bij ontbreken daarvan de directie, het personeel gehoord hebbend - bepaalt voor welke maatschappelijke doelen de vennootschapsbelasting zal worden ingezet. Dit is dus niet hetzelfde als sponsoring; bij sponsoring staat er immers een tegenprestatie in de vorm van reclame tegenover. Natuurlijk kan een bedrijf de besteding van haar vennootschapsbelasting wel zelf bekend maken. Behalve de vennootschapsbelasting zijn ook de successiebelasting en wellicht de kansspelbelasting zeer geschikt voor toepassing van deze belastingliberalisatie.*2 De controle op de afdracht is in sommige gevallen simpeler dan bij de inkomstenbelasting; een bedrijf heeft toch al een accountant nodig en een erflater een notaris. Het lijkt mij dan ook aangewezen het systeem niet met de loonbelasting te introduceren maar met een van deze minder fraudegevoelige belastingen.

De voorgestelde belastingliberalisatie kan geleidelijk, met een aanvankelijk bescheiden zelfbestembaar percentage, worden ingevoerd. Behalve deze praktische bijkomstigheid, en behalve het democratische argument, zijn er nog andere voordelen: de reeds genoemde terugtrekkende overheid is er mee gediend - verschoond van discussies over wat de een belangrijk en subsidiabel vindt en de ander niet, en, niet te vergeten: het systeem stimuleert de rechtstreekse betrokkenheid tussen belastingbetaler en de organisaties die hij steunt. Het is mijns inziens juist deze sociale cohesie waar onze samenleving dringend behoefte aan heeft.

mr Vincent Loosjes

Werkendam, december 2006

*1

Berekening Erica Verdegaaal (NRC-Handelsblad, 11 november 2006)

*2

Zie ook: "Het uitgelooft profiel van de democratie" (in:) Vincent Loosjes "Vrijheid van onderwijs als proces tegen de staat" Gorinchem [uitgeverij Westerkappel] 2005.

